

מ"ת 56233/10/19 - מדינת ישראל נגד דיב עוודאללה

בתי המשפט

מ"ת 56233-10-19

בבית המשפט המחוזי בירושלים

תאריך: ו' חשוון תש"פ, 04 נובמבר 2019

המבקשת

המשיב

בפני: כב' השופט אלכסנדר רון

בעניין: מדינת ישראל

נ ג ד

דיב עוודאללה

נוכחים

ב"כ המבקשת - עו"ד בנייה

המשיב וב"כ - עו"ד עותמאן

החלטה

1. בקשת המעצר

החלטה בבקשה למעצר המשיב עד לתום ההליכים, שהוגשה על בסיס כתב אישום, המייחס לו התעללות בחסר ישע ותקיפת חסר ישע הגורמת חבלה של ממש בידי אחראי. ברקע לכתב האישום, עובדות מסגרת שאינן במחלוקת, ולפיהן במוסד "הררית" המשמש לקשישים סיעודיים, עובד כמטפל מזה כ-15 שנים המשיב, ובין המטופלים - קשישה כבת 89. אותה, לפי הנטען, תקף המשיב את הקשישה בליל יום ה-22.10.19, שעה שהיה במשמרת לילה.

2. כתב האישום

על פי כתב האישום, תקף המשיב את הקשישה באירוע בו נרשמו מספר שלבים. על פי סעיף 6 לפרק העובדות של כתב האישום, סמוך לשעה 02:36 נכנס המשיב לחדרה של הקשישה, קרבן מעשיו, ניגש אליה והיכה בפניה בעוצמה פעמיים; על פי סעיף 7 לפרק העובדות, לאחר מכן, כיסה המשיב את הקשישה בשמיכה, לרבות את פניה. על פי סעיף 8 לפרק העובדות, בסמוך לשעה 03:14 נכנס המשיב לחדרה בשנית, אחז בה בחוזקה מתחת לבית שחיה הימני ומשך אותה במיטה; על פי סעיף 9 לפרק העובדות, בהמשך, המשיב סידר את מיטתה של הקשישה, ואז סטר לה בפניה וכיסה בשמיכה את פניה. על פי סעיף 10 לפרק העובדות, המשיב החל לצאת מהחדר אך מיד חזר לכיוונה של הקשישה, היכה בה בפניה בראשה והעיף ממנה את השמיכה. הקשישה בתגובה,

אחזה בפניה בשתי ידיה. על פי סעיף 11 לפרק העובדות, סמוך לשעה 05:25 נכנס המשיב לחדרה כשבדו בקבוק מים קטן ושפך את המים מהבקבוק לכיוון פניה פעם אחר פעם. אין חולקין שנגרמה לקשישה המטומה משמעותית סביב ארובת העין. בנוסף, נגרמו לקשישה שטפי דם בפנים ושטף דם ונפיחות מתחת לחזה בצד ימין.

3. התיעוד החזותי

עמוד התווך לחומר הראיות בדמותו של תיעוד חזותי (סרט) שצולם בחדר בו שוכבת הקשישה, ובו התרחש האירוע שעל משמעותו נחלקים הצדדים. בית המשפט (הח"מ) צפה בתיעוד החזותי כמה וכמה פעמים, הן עובר למתן החלטה זו, והן בשני דיונים קודמים שנערכו בפניי כעררים מטעם המבקשת על החלטות קודמות של בית משפט השלום, שפעם אחר פעם הורה על שחרורו של המשיב בתנאים וזאת לאחר ששני שופטים שונים סברו שהתמונה הנלמדת מהסרטים, פחות חד משמעית מכפי עמדת המדינה. כהערה שתקדים את המשך הדיון אציין, שהגם שבשני המקרים התקבלו העררים והוארך מעצר המשיב, גם דעתי ביחס למסקנות המתבקשות מהסרטים, מעט פחות חד משמעית מעמדת המבקשת: ללא ספק יש בעייתיות בהתנהגות המשיב כלפי הקשישה, אך אינני בטוח שיש בכך משום ראיה שמייתרת כמעט כל דיון ראייתי, כפי שקורה, לעיתים, כשיש בנמצא תיעוד חזותי מיטבי. לא כך הם פני הדברים בפרשה זו.

4. פרשנות הצדדים את טיב האירוע

לא קל לתת לתיעוד החזותי ביטוי מילולי במסגרת החלטה זו, ודומני שבמקום נסיון לתת פרשנות חד משמעית למעשי המשיב, אתן בנקודה זו ביטוי לשתי התזות העיקריות האפשריות, ובמעלה הדרך אדון בהן ובמעמדה הראייתי של כל אחת מהן.

א. התזה המחמירה מתיישבת עם האמור בכתב האישום. לתזה זו יש חיזוקים בחומר הראיות הנלווה, ואולם, כדלהלן, אין זו התזה היחידה.

ב. מנגד, גרסת המשיב, המבקשת ללמד על קשישה במצב סיעודי דימנטי קשה, שבאותו לילה, כמו גם בתקופות הקודמות, סבלה מאי שקט ניכר, היכתה בעצמה, ובשלב מסוים קיבלה מכה ממעקה המיטה. לגרסת המשיב, עתיד היה לדווח על כך בהזדמנות הראשונה. לאחר המכה, במהלך הלילה,

ביקש בשלבים הבאים לנסות להרגיע אותה ואף שפיכת המים לא נועדה אלא לצורך זה.

5. עמדת המבקשת - דין

א. כפתיח להמשך, אין לי, אלא, לשוב ולהפנות לתיעוד החזותי, ומקבל אני כי, לכל הפחות, יש בו כדי לתמוך בכך שנקט המשיב כלפי הקשישה בכוח חריג. אף אין בתיעוד כדי לשקף מכה שקיבלה הקשישה ממעקה המיטה. אמנם, אין בפני בית המשפט תיעוד מכל הזוויות, ותיתכן גם האפשרות שקיבלה הקשישה מכה לא מתועדת. עם זאת, יש בכך כדי להכביד על המשיב.

ב. חשיבות במסגרת הראיות לכאורה, נתונה גם לצילום ההמטומה שנוצרה לקשישה סביב ארובת העין. קשה מאד שלא להידרש למסקנה, בשים לב לגילה של הקשישה (89) ולמצבה, שאין אדם במצבה מסוגל לגרום לעצמו חבורה חמורה שכזו. ולכל הפחות, שהסבירות לכך נמוכה מאד. גם לכך משקל מצטבר בדיון הראייתי.

ג. שתי אפשרויות חלופיות עלו במהלך הדיון להמטומה שקיבלה הקשישה ולמכות מסוימות גם באזור החזה. האחת, שהיא הרביצה לעצמה, ובתוך כך אציין שהעובדה שעקב מצבה מעת לעת "השתוללה", אינה במחלוקת, ודי אם אציין שמנהלת המוסד עצמה נקטה בעניינה של הקשישה בתיאור "משתוללת" [עדות מרים פתיה מיום 28.10.19 בשורה 60]; והשניה, שקיבלה הקשישה מכה ממעקה המיטה, כאמור לעיל. ברם, לטעמי, יש כבר בשלב הראשון לשלול את האפשרות הראשונה, באשר קשה להלום שקשישה בת 89 תכה עצמה בצורה שתגרום להמטומה כה קשה סביב ארובת העין, ובנקודה זו אזכיר גם את הודעת רופא המוסד, ד"ר ולדיסלב, שבתשובה לשאלות החוקר נקט בדיוק באותה ההערכה [הודעה מיום 28.10.19, שורות 23-31]. מכאן, כאמור, שהתיזה הסבירה היחידה לטובת המשיב הינה זו שצוינה כבר בפתיח להחלטה זו, שקיבלה הקשישה מכה ממעקה המיטה. לאפשרות זו אף ביטוי כבר בדיווח הראשון שמסר המשיב בסמוך לסיום אותה משמרת, ואף אליה אתייחס בהמשך. ואולם, בהינתן מכה כה קשה, מצפה היה בית המשפט מפיו לגרסה מפורטת, כיצד קרה הדבר. ברם, במישור זה, גלומה, לטעמי, בעייתיות ממשית בגרסת המשיב, בפרט בהודעתו מיום 25.10.19, שהיתה הראשונה שמסר, וכך סיפר:

"רבקה בדרך כלל מרביצה לעצמה גם בשעות הערב וכולם יודעים את זה גם הרופא ד"ר ולאד. יש לה שיטה היא מרביצה לעצמה ככה (ה.ח: מדגים לי מכות עם שתי הידיים על צדי המצח) בעלי מקצוע מכירים את המחלה הזאת ואני מבקש שהם יבדקו את זה. בלילה לא רואים במצלמה טוב ולא רואים איך היא מרביצה לעצמה. ניסיתי להרגיע אותה זה היה בשעה 03:30 בבוקר, קמתי מתוך שינה ניסיתי להרגיע אותה הפכתי אותה לכיוון המיטה לכיוון הקיר כמה פעמים, שמתי לה כריות מצד הזה שלא תרביץ לעצמה, הפכתי אותה על הצד שלא תרביץ לעצמה ושיהיה לה קשה להרביץ לעצמה כי שמעתי רעשים של כפיים ורעשים של מכות ואני מכיר את החולה ויודע מה הוא עושה אני שומע את הצליל ויודע מה הוא עושה לעצמו אז ניסיתי להרגיע אותה בהרבה דרכים, שמתי לה גם מים על הפנים החלפתי לה כרית כי היא התחילה להזיע וגם את זה רואים והיא המשיכה בכל זאת ועשיתי לה גם ככה (ה.ח: מדגים לי מכות עדינות על הלחיים), הפכתי אותה ימינה שמאלה וזה היה חושך בלילה לא רואים ובשעה 06:30 בבוקר ראיתי באזור העין סימן אדום" [הודעתו הראשונה של המשיב שורות 25 - 35].

רק בשורה 44 נזכרת האפשרות של מכה מהשלט כאפשרות: "לצד הקיר יש שם שלט... ואולי זה פגע לה בראש, אבל לא רואים את זה במצלמה". לא ייתכן שביחס לפגיעה כה חמורה שנגרמה לקשישה, לא יידע המשיב את מקורה, ויסתפק בגרסה שאולי השלט פגע בה. קשה להלום, שתקבל הקשישה מכה שכזאת ולא תצטק מכאב, ולא ניתן להבין שלא ייתן למכה שכזו ביטוי מרכזי ובסיסי בליבת גרסת המשיב. ביום 28.10.19 נגבתה מהמשיב גרסה מפורטת נוספת. גם בגרסה זו אין ביטוי למכה שקיבלה הקשישה ממעקה המיטה או מהשלט, מכה שניתן לומר עליה ששינתה לחלוטין את קורותיו של אותו לילה, וכאמור על הפרק מכה קשה. ובפשוט הדברים: בפני בית המשפט צילום הקשישה לאחר ההמטומה, ונזק שכזה, קטנה הסבירות שהיה אקראי. חשוב מכך, שביחס לנזק שכזה, לא ייתכן לקבל גרסה מהמטפל, שלא ידע בדיוק, מה קרה, ואיך קרה.

ד. שפיכת המים המתועדת, קובעת דין לעצמו. לדברי המשיב בהודעותיו, נועד הדבר להרגיע. מקובל בסביבתו, לדבריו, שמים מרגיעים. לדברי כל אנשי המוסד שנחקרו, אין הדבר מקובל ומאושר, גם אם צריך להרגיע את המטופל. לטעמי, נכון לגשת לאירוע המים מכיוונה של השאלה מה ניתן ללמוד מכך, שהרי יש להניח, שאילו כל חטאו של המשיב היה המים ששפך על הקשישה, למרות שלא היה הדבר לגיטימי, לא היה תיק זה בא לעולם. על הפרק, להבנתי, מעשה חריג. מנגד, התנהגותה הבעייתית של הקשישה, כפי שגרס המשיב, כבר היתה מוכרת [ולעניין מצבה - עיין להלן]. די קשה להניח, שבאותו לילה עשתה הקשישה פעולות כל כך חריגות בהשוואה ללילות קודמים, שיסביר הדבר החלטה מצד המשיב לפעולה 'יצירתית' כגון שפיכת מים על הקשישה. אף אין בפי המשיב גרסה בכיוון זה. כל שיש

בפיו הוא: "... ניסיתי להרגיע אותה בהרבה דרכים, שמתי לה גם מים על הפנים" [הודעתו מיום 25.10.19 שורה 31]. הפעולה החריגה, מלמדת על כך, שחש המשיב באותה שעה, מספר שעות אחרי השלב הראשון, שעליו להתמודד עם מטופלת שמצבה חורג מכל מה שהכיר עד אז. ובהינתן שכך, הדבר מתיישב יותר עם המסקנה שגרם הוא למצב החריג, שעיומו ניסה להתמודד בעזרת בקבוק המים.

6. גרסת המשיב והחיזוקים הראייתיים לגרסה זו

א. ראשית, נדרש לקבוע שאין חולקין שלא היתה כלפי המשיב כל תלונה בעבר, בין בהקשר של הקשישה דנן, ובין בכל הקשר אחר מזה 15 שנים בהם עובד הוא במוסד. אף מנהלת המוסד, בהודעתה מיום 28.10.19 לכשנשאלה מדוע לא דיווחה על אירוע זה, השיבה כי: **"מאחר ולא ראיתי אלימות וגם הבנות שאיתם התייעצתי לא ראיתי שום אלימות מצד דיב"** [שורה 45, וראה גם בשורה 49 להודעתה]. מכאן, שניתן לקבוע, שככל שהיה האירוע חמור, היה הוא, כנראה, אירוע יחיד לחובתו של משיב זה. מקום שעל הפרק אירועיו של לילה מר ונמהר אחד, ואין המדובר בשור מועד, רבה יותר הסבירות להיתכנות של תיזות מתונות יותר.

ב. אשר לקשישה, בפני בית המשפט גם בנקודה זו גרסת המנהלת בדבר מצבה: **"בשנה האחרונה היא מאוד משתוללת בלילה, צועקת דופקת למרות שיש לה תרופות הרגעה"** [הודעת המנהלת, שורות 60-61], ויתר על זאת הוסיפה המנהלת והרחיבה כי הקשישה **"מרביצה לעצמה, היא דופקת את הידיים שלה על המעקה ועל השידה שנמצא במצד ימין שלה ובגלל זה יש לה שטפי דם וכחולים בידיים"** [שם שורות 71-72]. ועם זאת יוער בנקודה זו, שגם לדעת המנהלת אין סבירות רבה ששטף הדם בעין נגרם לקשישה מעצמה [שם, שורה 75].

ג. אין חולקין שהיה זה המשיב הראשון שדיווח על האירוע. הביטוי לגרסה הראשונה של המשיב מצויה במחברת דיווחים שוטפים שנלקחה מהמוסד ומצויה בחומר החקירה. המשיב, לא יודע קרוא וכתוב, והכתוב במחברת זו נרשם על ידי חברת צוות - מפיו. וכך נכתב בדיווח ראשוני זה מיום 22.10.19: **"רבקה - בלילה היתה מאוד לא רגועה. דיב ניסה להרגיע אותה, עשה לה שינוי תנוחה, כנראה קצת בכוח, רבקה קיבלה מכה ממעקה המיטה או מהשלט של המיטה. כל הלילה הרביצה לעצמה. בבוקר ראינו אותה חבולה, שטפי דם במצח ובעין ימין..."**. מן הצד האחד, מקבל אני,

שגם בעובדה שבדיווח הראשון יש מידה של חיזוק לתזה המקלה בה נוקטת ההגנה, מן הצד האחר, משקלן של טענות ההגנה בכיוון זה, אינו רב, באשר יש אחיזה גם לעמדה המחמירה כלפי המשיב, ולפיה, משעה שנוכח במכה הקשה שקיבלה הקשישה, הבין, שטוב יעשה אם יהיה הראשון שידווח, ינקוט בגרסה, ולא ימתין עד שהמערכת תבוא אליו בשאלות ובתלונות. בד בבד מבין אני את טענות המבקשת לפיהן הגרסה שמסר בשלב הראשון נטתה למתן את הפרשה ולמזער את חלקו בה. לא בכדי הבאתי את הודעותיו במשטרה, בהן אין ביטוי הולם למכה זו שקיבלה הקשישה, והדבר מתיישב עם המגמה למזער את כל שקרה בשלב זה. ועל פי היקף הנזק שנגרם לארובת העין של הקשישה, נסיון זה אינו במקומו.

ד. נקודה נוספת שלהערכתי, נוטה לתמוך במשיב היא, כי המשיב ידע שיש בחדר מצלמת אבטחה. מעבר לכך שמוכן שידע הוא מדבר קיומן של מצלמות במקום בו הוא עובד כבר שנים רבות, יש לכך ביטוי נקודתי אף בהודעתו מיום 25.10.19 בשורה 5. בניגוד למקרים אחרים בהם מקור התיעוד המפליל במצלמה נסתרת, הרי שעה שיודע המטפל הרלוונטי שהכל מצולם, מלכתחילה מצטמצמת הסבירות שינקוט באלימות קשה בכוונת מכוון, ומכאן מוצא אני חיזוק לגישה הממתנת, לפיה, ייתכן, שגם אם עבר הוא את הקו ונקט בכוחניות יתר, לא נעשה הדבר במזיד. עמדת המבקשת, שעל הפרק אלימות במזיד, שנעשתה כשידע המשיב שהוא מצולם, אינה נקיה מספקות.

7. הדין המסכם

א. במישור הראייתי, יש בחומר הראיות אחיזה לטענות המבקשת, ולכל היותר, לאפשרות, שגם היא אינה לחלוטין מופרכת בנסיבות הענין, ולפיה, נקט בשלב מסוים המשיב כלפי הקשישה בכוח שחרג ממתחם הסבירות, וגרם לנזקה. מכל מקום, נוכח התיעוד החזותי הקיים, מתחייבת המסקנה, שראיות לכאורה, קיימות. ואולם, גם אם ייתכן, שעל הפרק נקיטה בכח חריג מצד המשיב, אך לא לגמרי בכוונה, העובדה שאין בפיו גרסה ברורה בעניין, ונוטה הוא במרבית גרסתו להרחיק עצמו מכל מכה ממשית, ולמזער את משמעות מעשיו, מכבידה עליו.

ואולי ניכרו דברי אמת בדבריו כשאמר - "מכה כן היה ממני כי אני אחראי אבל לא מכוון" [הודעה מיום 28.10.19 שורה 15]: מקור המכה, למיטב ההערכה, במשיב עצמו, ולכל היותר, אולי נגרמה,

אמנם, המכה מהמיטה, אך היה זה המשיב שבמעשיו גרם לכך. ייתכן, שבבוא היום תעמוד להכרעה גם שאלת הכוונה והיסוד הנפשי. ברם, משעה שמקור המכה היה בו, ראיות בסיסיות לכאורה לחובתו - קיימות, גם קיימות.

ב. לחובת המשיב עבר פלילי, אך מלפני שנים רבות ומסוג שונה, ומקובל על הכל, שלא יהא נכון ליחס לו משקל ניכר. נוכח מסקנתי שיש ראיות לכאורה, גם אם גלומים בהם קשיים וספיקות, הרי, בעבירה כגון דא קיימת גם עילת מעצר. עם זאת, מקבל אני שהחשש לשיבוש הליכים בנסיבותיו של הליך זה אינו רב, ואף המסוכנות ממוקדת למקום העבודה. אלה נסיבות בהן ניתן לשקול חלופת מעצר. שקלתי את בקשת הסניגור הנכבד לאשר חלופת מעצר ללא תסקיר, אך דומני, שלא יהא נכון לקבלה. בהמשך לאמור אורה לשירות המבחן שיכין תסקיר מעצר, שיזרה אור על התמונה הכוללת ויבוא בהמלצות לבית המשפט.

8. להמשך דיון, לקראתו יוגש תסקיר כאמור, ליום 14.11.2019 בשעה 11:00; ליווי שב"ס.

9. שימת לב ממוקדמת של שב"ס לצרכים רפואיים קונקרטיים של המשיב.

ניתנה היום, ו' חשוון תש"פ, 04 נובמבר 2019, במעמד הצדדים.